

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

*Het lied van de vreemdeling
VIII. Zijn troost*

**"Dit is mijn troost in mijn ellende,
want Uw toezegging heeft mij levend
gemaakt"**

Psalm 119:50

De vreemdeling van Psalm 119 spreekt in zijn lied ook van zijn ellende. Dat woord betekent letterlijk uitlandigheid. Denkt u aan Israël in de woestijn. Het was nog niet in het land, in het beloofde land, in Kanaän. Het ondervond nog alle moeite van het woestijnleven. Denkt u ook aan Bunyan. Wel uit de stad des verderfs, maar nog niet door de hemelpoort. Gods kinderen hier beneden zijn geen gearriveerde mensen. Zeker - de hemel kan op aarde komen. Israël op de andere oever van de Schelfzee zong het hoogste lied, alsof ze er reeds waren.

Echter - de woestijn lang nog voor hen.

Let u erop - de dichter spreekt niet van ellende, maar van zijn ellende. Er is ellende genoeg op de aarde, en wie zou daarover en daarmee niet bewogen zijn? Doch het gaat hier over zijn persoonlijke ellende. Hij is nog niet in het vaderland. Hij ervaart de moeiten van het vreemdelingschap. Onbegrepen door anderen. Hovaardigen die hem bespotten.

Vijanden die hem omringen. Satan die zijn giftige pijlen afschiet. De hemel weer zo ver weg. Verborgen afdwalingen. Wantrouwen, ongeloof, twijfel. Vlees dat overheerst. Onvolmaaktheid. Vele bittere tranen.

"Waaruit kent gij uw ellende?" Die vraag van de catechismus is zo heel persoonlijk. Funktionereet de wet van God in uw leven? Worden we geplaatst voor die spiegel? Of zijn we geworden beste, bekeerde, gelovige mensen,

zonder enig gebrek?

De vreemdeling beleeft het uitlandig zijn. Eens thuis, in het paradijs, maar weggegaan, moedwillig, vrijwillig. En nu het vlees, de zonde, elke dag weer. Hoe door Gods genadewerk ook vreemdeling geworden, er is de werkelijkheid nog: mijn ellende - het nog niet zijn daar wat God heeft weggelegd voor vreemdelingen: het vaderland, het thuis, eeuwig bij God.

Mijn ellende - zo spreekt hij die waarlijk vreemdeling is geworden. Die twee woorden ellende en vreemdeling horen bij elkaar. Men wil ze van elkaar losmaken, sprekend over zijn ellende zonder vreemdeling geworden te zijn. Ook andersom. Men beschouwt zich als vreemdeling zonder de ellende te kennen. Dat is onmogelijk. Door de beleving van het vreemdelingschap ga ik als vanzelf mijn ellende kennen!

De dichter van Psalm 119 heeft in zijn ellende troost. Hij spreekt van mijn troost. Tegenover mijn ellende komt nu te staan mijn troost. Hij heeft troost. Die troost is zijn bezit. 't Is dus niet: mocht ik getroost worden. Hij wordt getroost. Met echte, ware troost. Troost die zijn tranen drogen. Troost die hem opheft vanuit zijn ellende. Dat is hier iets machtigs. Het prikkelt onze nieuwsgierigheid. Het doet de vraag stellen: wat, waardoor wordt hij getroost, ten-volle getroost?

Nu - daar komt een duidelijk antwoord op. Met het woordje "want" geeft de dichter de reden, de oorzaak van zijn troost aan. En die is: Gods toezegging. God is de toezeggende God. Een onbegrijpelijk wonder! Wij God de rug toegekeerd. Wij God op 't hoogst misdaan. Wij de dood verdiend. Gods rechtvaardig oordeel. En dan dezelfde

God Die tot ons komt met de belofte van vergeving der zonde en van eeuwig leven. Dit is niet vanzelfsprekend; dit is niet natuurlijk; dit is een groot wonder. Hier is het bewijs dat God geen lust heeft in onze dood, dat er bij Hem goedertieren gedachten zijn over ons. En dan zijn ook nog die beloften verzegeld. In onze doop hebben we een pand van Gods goedwilligheid. Zelfs een ontwijfelbaar getuigenis.

God een belovend God alleen om Christus Jezus. Gods beloften vinden hun fundament alleen in Hem. E ze zijn in Hem ja en amen.

De toezegging van de Heere is voor de dichter zijn troost in zijn ellende. Hij weet dat hij niet in zijn ellende blijft, dat zijn uitlandigheid niet eeuwig is. Er is toekomst, er is uitzicht. Gods goedheid zal zijn druk eens verwisselen in geluk!

Nu zegt hij dat de toezegging hem levend heeft gemaakt. Daaruit moet niet gekonkludeerd worden dat de belofte zelf levend maakt. Er is er slechts Eén Die levend maakt. Dat doet Hij Die dood is geweest en leeft: Jezus Christus. Hij doet dat door de Heilige Geest. Daarom wordt die Geest genoemd de levendmakende Geest. Wij zijn dood voor Gods toezegging. Dood voor die grootste en dierbare beloften. We hebben er geen oor, geen oog en geen hart voor. Zo verschrikkelijk is onze doodstaat dat we die rijke beloften afwijzen en wegwerpen. Daarom zijn we niet te verontschuldigen.

De beloften maken een levend mens levendig.

Midden in de ellende wordt oor, oog, hart naar boven gericht, naar de belovende God. Een levend geloof geeft levende verwachting op grond van de toezegging. Midden in zijn ellende zingt de vreemdeling: "Al 't geen Uw mond aan mij had toegezegd, Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven".

Ds. v.Z.

Van de administratie

Het was in de afgelopen periode rustig met de betalingen, zodat ook weinig giften werden ontvangen, nl. f 6,-. Maar het weinige wordt ook gewaardeerd hoor. 6 Nieuwe abonnees konden weer worden genoteerd. Voor dit alles weer hartelijk dank. Veel abonnees zijn in deze periode verhuisd, nl. 17. We hopen dat de verhuizingen voor spoedig zijn verlopen en u ons blad weer op het nieuwe adres ontvangt.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Ds. D. Slagboom

Op 4 oktober j.l. was het 40 jaar geleden, dat D. Slagboom V.D.M. en E. Bos in het huwelijk traden. Tien dagen later werd de jonge echtgenoot in het ambt van dienaar des Woords bevestigd. In het vorige nummer van ons blad stonden twee advertenties die hieraan aandacht schonken.

Op 14 oktober a.s. zal er D.V. een korte herdenkingsdienst worden gehouden in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Doornspijk aan de Rodelandsweg. Daarna zal er gelegenheid zijn hem en zijn familie te feliciteren in het dorps huis "De Deel", Oude Kerk-

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

weg 52. De dienst begint om 19.00 uur en de receptie om 20.30 uur. Aan belangstelling zal het niet ontbreken. Ds. Slagboom heeft zich ook beschikbaar gesteld voor andere belangrijke taken, maar hij was en is toch bovenal dienaar van het Woord des Heeren. De Heere had hem toen hij nog jong was tot deze ambtelijke arbeid geroepen.

Hij begon zijn ambtelijke loopbaan te Middelburg en diende na Middelburg achtereenvolgens de gemeenten 's-Gravenzande, Urk (E.H.), Dordrechtcentrum, Barendrecht en Katwijk aan Zee. Sedert 19 januari 1990 staat de jubilaris te Doornspijk.

Van het begin af zit hij in het bestuur van de stichting Bewaar het Pand en werkt hij mee aan ons blad. De laatste tijd schrijft hij artikelen over de

Nederlandse Geloofsbelijdenis, die zeer gewaardeerd worden.

We willen namens allen - leden van het bestuur van de stichting, en medewerkers aan en lezers van ons blad - de familie Slagboom-Bos van harte feliciteren met de voorrechten die de Heere hun geschonken heeft en onze vriend en ambtsbroeder in het bijzonder. Het is onze hartelijke wens dat de Heere hen samen nog vele jaren voor elkaar en hun kinderen en kleinkinderen moge sparen en dat de Heere onze vriend nog jaren moge bekwamen tot de taak die voor hem ligt en zijn arbeid moge zegen tot eer van Gods Naam en tot heil van zondaren.

Bij het gedenken moge het in het hart leven: Soli Deo Gloria.

B.

Godsverduistering of Goddelijke verberging

2.

Wie bijvoorbeeld het boek Job of de Psalmen leest, zal bemerken dat de Goddelijke verberging voor Gods kinderen, ook na ontvangen genade, geen onbekende zaak is. De Heere waarschuwt ervoor om Zijn wegen niet te verlaten. Gebeurt dat, dan keert de Heere Zich ook tegen de Zijnen. Vreemding, geestelijke verlatenheid, matheid in de ziel en duisternis in het zieleleven is het gevolg. Er treedt dan ook vaak een biddeloosheid op. Het afhankelijke en aanhankelijke gebed, het tere leven is verdwenen. Een onbekende weet niet wat het gemis van God is, omdat hij nooit ondervonden heeft welk een zoetheit er in de gemeenschap met de Heere ervaren mag worden. Iemand zei: "Gods nabijheid gekend en gesmaakt te hebben en dan Zijn tegenwoordigheid te missen en Zijn rechtvaardig ongenoegen te voelen, dat is een hel in de ziel, al is de mens nog buiten de hel".

We zeiden al dat het verlaten van de wegen des Heeren en het zondigen na ontvangen genade, die verberging van Gods aangezicht teweeg brengt. Het is dan ook nodig concreet aan die zonden ontdekt te worden. Om enkele zonden te noemen: trotsheid, gemakzucht in het geestelijke leven, eigen wijsheid en eigenzinnigheid, liefdeloosheid, ongelof, ontrouw en afgoderij.

Bange vrees kan dan het hart gaan vervullen. Is het alles zelfbedrog geweest in hun leven? Kan dat wel gepaard gaan met genade?

Het is de trouw van God, Die in de weg

van het verbergen van Zijn aangezicht doet voelen dat het juist voor een kind van God zo bitter is om tegen de Heere te zondigen. Droefheid daarover doet uitroepen: "Straf mij niet in Uw toorn, kastijd mij niet in Uw grimmigheid". Ja, Psalm 88:17 luidt: "Uw hittige toornigheden gaan over mij, Uw verschrikkingen doen mij vergaan". Als antwoord des Heeren lezen we: "Ik zal niet eeuwiglijk twisten en Ik zal niet geduriglijk verbolgen zijn; want de Geest zou van voor Mijn aangezicht overstelpt worden en de zielen, die Ik gemaakt heb".

De Heere zegt dus dat de verberging van Zijn aangezicht niet altijd zal duren.

Maar het is wel de Heere Zelf, Die er aan te pas moet komen. In Jesaja 57 kunnen we immers horen: "Evenwel gingen zij afkerig heen in de weg huns harten". Maar dan lezen we daar ook: "Ik zie hun wegen en Ik zal hen genezen en Ik zal hen geleiden en hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen". Zo is de Heere ondanks hun zonden toch met ontferming bewogen. Dat zijn dus wel mensen, die bedroefd geworden zijn. God heeft Zijn aangezicht verborgen en dat was, zoals onze Dordtse vaders zeiden: "bitterder dan de dood" (D.L. V. 13). Zo zijn het de treurende, degenen die zich vernederen onder de krachtige hand Gods, de vermoeiden. "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen", zo zegt de Heere.

Die Goddelijke ontferming kan alleen geschonken en geopenbaard worden omdat Christus Jezus Gods Zoon mens wilde worden. Hij werd veracht, ja, de onwaardigste. "Een ieder was als verbergende het aangezicht voor Hem". Maar Hij moest ook van God verlaten worden. God moest Zijn aangezicht afwenden van Zijn eigen Zoon! Borgtochtelijk moest Hij dat ondergaan. Daarin alleen ligt de rechtsgrond voor een schuldig volk. Op grond daarvan kan de Heere opnieuw in gunst Zijn volk opzoeken.

Wel moeten we eraan denken dat het einde van de Goddelijke verberging, het opnieuw aanschouwen van Zijn gunstrijk aangezicht, komt in de weg van bekering en verootmoediging. We zien het in de tijd van de richters. We zien het ook in de ballingschap.

De ballingschap is het laatste woord niet. De profeten hebben het geprofeteerd en het is tot vervulling gebracht. Denk in dit verband ook aan het negende hoofdstuk van Daniël. Jeremia sprak: "Zekerlijk als 70 jaar te Babel zullen vervuld zijn zal Ik u bezoeken en Ik zal Mijn goed Woord over u verwekken, U wederbrengende tot deze plaats. En gij zult mij zoeken

en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw ganse hart". Wat ligt daar ook voor vandaag een duidelijke boodschap in. Wat is dat voor een tijd van Godsverduistering, van kerkverlating van verwarring en verval, bijzonder actueel!

Voor Gods volk is de verberging van Gods aangezicht ook te zien als een kastijding. Wat getuigen de psalmen ook van die nood. Wat kan het zijn alsof de Heere niet hoort en zo geheel en al verborgen blijft.

Ook in de praktijk van het ambtelijk leven valt die klacht menigmaal te beluisteren. In Hebréeën 12 wordt gesproken van hen, die nog ten bloede niet hebben tegengestaan, strijdende tegen de zonde. In diezelfde context wordt gezegd: "Mijn zoon acht niet klein de kastijding des Heeren en bezwijkt niet als gij van Hem bestraft wordt". Dan blijkt dat de verberging van Gods aangezicht wel eens lang kan duren. Ja, wel eens eindeloos schijnt. Zolang God kastijdt is het niet verloren, is die verberging, hoe bitter ook, niet geheel en al. En: "indien gij de kastijding verdraagt, zo gedraagt God zich jegens u als zonen".

vdW.

Jezus en de Joden

3.

Het is boven alle twijfel verheven, dat ook aan de Joden het Evangelie moet worden verkondigd. Net als de andere volken op deze aarde dienen ook de Joden te weten dat er geen zaligheid is in iemand anders dan in de Heere Jezus alleen. Paulus was daar diep van overtuigd. Het was daarom dat hij aan Joden en aan Grieken dezelfde boodschap bracht. Hij doet daar verslag van aan de ouderlingen van Efeze, als hij tot hen zegt, dat hij gedurende de jaren van zijn arbeid in Efeze zowel aan Joden als aan Grieken betuigd heeft de bekering tot God en het geloof in de Heere Jezus Christus (Hand. 20:21).

Hij heeft dus de Christus verkondigd in Efeze. En overal waar hij kwam deed hij niet anders. Aan de Corinthiërs schrijft hij, dat hij toen hij in hun stad kwam zich niet had voorgenomen iets anders te weten (en te verkondigen) dan Jezus Christus en die gekruisigd (1 Cor. 2:2). Aan de Galaten schrijft hij, dat hij hen Jezus Christus voor de ogen geschilderd heeft (Gal. 3:1). Jezus Christus - dat was steeds het thema van zijn prediking. En dat zal ook vandaag

de inhoud van de prediking dienen te zijn, overal. Op het zendingsveld net zo goed als in de prediking in de gemeente; in het evangelisatiewerk net zo goed als in de verkondiging van het Evangelie onder Israël. Er is geen andere Boodschap!

De vraag is echter: Welke Jezus moet er gepredikt worden? Die vraag moet wel gesteld worden, want er wordt over de vraag wie Jezus is lang niet altijd gelijk gedacht. Dientengevolge spreekt de ene prediking van een andere Jezus dan de andere prediking. Om welke Jezus gaat het dus?

De God-mens

In de ontmoeting tussen synagoge en kerk - tussen christenen en Joden - komt het gesprek natuurlijk ook op Jezus. Wie is hij? Of moet ik schrijven: Wie is Hij? (met een hoofdletter). Die hoofdletter of die kleine letter geven al heel wat te kennen. Als Jezus niet meer is dan een mens - een hoogstaand mens, een voorbeeldig mens, een navolgenswaardig mens, maar niettemin een MENS - dan kunnen we een kleine

letter gebruiken als we het over hem hebben. Maar is Hij meer dan een mens alleen; is Hij ook God; dan past het ons om over Hem te schrijven met gebruikmaking van een hoofdletter.

Nu, dat is dan ook de vraag: Is Jezus een mens, of is Hij ook God? Is Hij, zoals de kerk altijd beleden heeft, de God-mens? God uit God en tevens geboren uit de maagd Maria - is Hij dat? Die vraag is niet nieuw. In de eerste eeuwen van het bestaan van de christelijke kerk is deze vraag in alle ernst aan de orde gesteld. Dat was toen enerzijds de godheid van Christus in twijfel getrokken werd. Zij die wat op de hoogte zijn van de kerkgeschiedenis uit die dagen kunnen zich de namen herinneren van Arius, Nestorius, Eutyches, e.a.

Denk niet gering over wat er toen aan de hand was. Het ging om niet minder dan hevige aanvallen op het fundament waarop de kerk van Christus wordt gebouwd. Dat fundament is immers Christus Zelf. Maar als dan niet meer duidelijk is wat we van Hem moeten denken en geloven, dan staat het fundament wel wankel. Daarom zijn die mannen die ik zojuist noemde - bedoeld of onbedoeld - instrumenten in de hand van de Boze geweest om de kerk van haar fundament af te stoten. Zo zullen we toch ketters moeten beschouwen.

Maar wat gebeurde? Satan kreeg niet zijn zin. De Heilige Geest zal naar Christus belofte de kerk in alle waarheid leiden. Dat heeft Hij ook gedaan. Hij heeft er voor gezorgd, dat de leer omtrent Christus Jezus zuiver bleef. Hij gaf mensen, die de bijbelse leer verdedigden. Hij gaf ook wijsheid aan de kerken om in hun publieke verklaringen getuigenis te geven van hun geloof in wat zij in de Schriften gevonden hadden omtrent Jezus Christus. En een van de resultaten van dit door de Geest in alle waarheid geleid worden is de uitspraak van het concilie van Chalcedon (451), dat Jezus Christus twee naturen heeft en dat die naturen "onvermengd en onveranderd, ongedeeld en ongescheiden" zijn.

Met deze formulering was de bezinning op het christologisch dogma tot een soort afronding gekomen. Hiermee was gezegd, wat er gezegd kon worden en verder kon het menselijk denken en de menselijke woordenschat niet komen. Maar het stond voor de kerk vast, dat Jezus Christus God en mens is in een persoon. Met deze belijdenis heeft de kerk daarna geleefd, eeuw in

eeuw uit. En het waren de randfiguren van het christendom, die het anders zeiden.

De officiële geschriften der kerk spreken geen andere taal. Ik denk aan bijvoorbeeld artikel 10 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. In klare taal wordt daar beleden, dat Jezus Christus waarachtig en eeuwig God is. Terwijl artikel 18 van datzelfde belijdenisgeschrift de waarachtige menswording van de Zoon van God belijdt. Als het dus over de officiële papieren van de kerk gaat, hoeft er geen enkele twijfel te bestaan ten aanzien van de vraag wie Jezus Christus is.

Terecht staat het er zo. Zo staat het immers ook in de Bijbel. Zo heeft God het bekend gemaakt. De duidelijkste plaats is wellicht Fil. 2:5-11, maar andere schriftplaatsen kunnen mede helpen dit aan te tonen zoals Mt. 16:13-17, Joh. 5:21 vv. en vele andere plaatsen. Inderdaad, het christologisch dogma, zoals de kerk dat, geleid door de Geest, door vele worstelingen heen op formule heeft mogen brengen, is niet anders dan een accurate weergave van wat de Godsopenbaring omtrent de Heere Jezus Christus zegt. En ook voor onze tijd geldt op grond van de Schrift, dat Jezus Christus God en mens is.

Ik beperk me nu in het vervolg even tot het aspect van de Godheid van Christus, omdat die Godheid in deze tijd het meest in het geding is. Wat is er namelijk aan de hand?

Een ontgoddelijkte Jezus

Zopas herinnerde ik aan de ontmoeting tussen christenen en Joden, waarbij ook de personen en het werk van Jezus ter sprake komen. En dan blijkt, dat er onder de Joden zijn, die zich heel intensief met Jezus hebben bezig gehouden. Zij wijzen Jezus niet zonder meer af als een verleider - iets wat heel vaak wel gedaan is in het Jodendom. Maar deze Joden zijn anders. Zij hebben een bepaalde belangstelling voor Hem en zij publiceren over Hem. Hier zouden namen genoemd kunnen worden van David Flusser, Pinchas Lapide en Shalom ben Chorin.

Zij spreken met een zeker respect over Jezus. Ze gaan ook nog ver mee met wat de evangeliën over Hem zeggen. Maar, als we bij de cruciale punten aankomen, dan haken deze Joodse geleerden af. Jezus is voor hen waardevol. Hij is waardevol als wetsleraar, die een aantal nuttige correcties heeft willen toepassen op de theologische tendenzen van zijn tijd. Maar, Hij is niet wat de christenen zeggen dat Hij is.

Hij is bepaald niet de Zoon van God. Hij is ook niet opgestaan uit de doden en Hij was trouwens ook niet geboren uit een maagd. Maar zeker is Hij geen God. Wat er verder ook aan goeds en edels aan Hem was, Hij is geen God en als Hij van Zichzelf zei, dat Hij wel God was, dan ging Hij daarmee duidelijk over de streep.

Kunnen we wat van die Joodse geleerden op dit punt leren? Ik denk het niet! Het is zelfs de vraag of we ons door hen vragen moeten laten stellen. En zeker zullen we onder invloed van hun vragen onze christologie niet behoeven te veranderen. Belangstelling voor Jezus onder de Joden is mooi, maar als het niet voortkomt uit een buigen voor Hem en een geloven in Hem als de Zaligmaker van zondaren, dan heeft die belangstelling weinig om 't lijf. En als christenen in de ontmoeting met het Jodendom zodanig onder de indruk raken van deze Joodse stemmen, dan zij mede daardoor hun beeld van wie Jezus is, gaan bijstellen, dan is het de grote vraag hoe groot (of hoe klein) de confessionele trouw van dergelijke christenen is.

Moeten we een aangepaste Jezus prediken? Een ontgoddelijkte Jezus? Een Jezus die wel een goed mens is, maar die geen God is? Wie is er bij zo'n Jezus gebaat? Kan die ons redden? Kan die onze zonden vergeven?

En bovendien: Is Jezus dan anders dan onze vaders op grond van de Schrift hebben geloofd en beleden? Hebben zij Hem dan te veel eer gegeven toen zij wel van Hem zeiden, dat Hij God is? Hebben ze Hem daarmee toch ten onrechte boven andere mensen uitgetild en hebben ze dan eigenlijk niet een beetje afgoderij met Hem gepleegd?

Ik stel deze vragen, niet omdat het voor mij echt vragen zijn. Maar om zo aan te tonen wat de consequenties moeten zijn van een bijstelling van het beeld, dat we van de Heere Jezus hebben. Het beeld dat de confessie tekent van Hem na eerst eerbiedig naar de Schrift geluisterd te hebben. Maar dat beeld hoeft helemaal niet te worden bijgesteld. We mogen tot op de dag van vandaag God ootmoedig dankbaar zijn, dat Hij zoveel licht en inzicht gegeven aan het voorgeslacht, dat zij ons hebben mogen dienen met een zuivere formulering van het misschien wel allerbelangrijkste leerstuk: dat van de Persoon van Christus. Wat dunkt u van de Christus? Die vraag heeft eeuwen geleden al een afdoende antwoord gekregen. Een antwoord, dat geen ver-

betering behoeft; een antwoord, dat ook niet verbeterd kan worden. We hebben aan dat antwoord genoeg, in leven en ook in.... sterven!

Maar de vraag die gesteld worden dan? Die kunnen beantwoord worden met het OUDE antwoord. Is er geen nieuwe bezinning nodig, zoals in "De Wekker": van 12 juli werd voorgesteld? Mijns inziens niet. Eerlijk luisteren naar de Schrift kan toch geen nieuw antwoord geven. Ik zie in veel van de moderne theologische herbezinning op de persoon en het werk van Jezus en in de antwoorden, die nu gegeven worden, niet anders dan een herleving van oude dwaalleringen. Hebben we daar behoefte aan, nadat de Heilige Geest de kerk aan die strikken heeft laten ontkomen? Laten we toch dankbaar en verwonderd zijn, dat we die worsteling van toen niet opnieuw behoeven te doorleven. We hebben waarlijk wel genoeg aan het hoofd met het bestrijden van dwalingen, die nu opgeld doen. We behoeven niet nog eens het werk van het godvruchtig voorgeslacht over te doen, alsof met ons het licht pas opgegaan is.

Jezus Christus is God! Toen kortgeleden een collega uit een ander kerkverband preekte naar aanleiding van artikel 10 van de Ned. Geloofsbelijdenis, was hij zo onder de indruk van de zegen, die er gelegen is in de wetenschap dat Jezus Christus God is, dat hij het in zijn preek uitriep: Jezus Christus is God. Hallelujah! Ja, waarlijk, hier past een Hallelujah! Want aan deze belijdenis - onverkort gehandhaafd - is de zaligheid van een arme zondaar verbonden. In die belijdenis ligt die zaligheid gegarandeerd. Als ik het met iets anders moet doen.... wees mij dan.

P. den Butter.

John Owen over de "Inwonende zonde"

13.

In de vorige aflevering stonden we stil bij het bedrieglijk karakter van de inwonende zonde. We hebben er toen met name aandacht voor gevraagd hoe de zonde erop uit is om het verstand van Gods kinderen te verleiden. Dat doet zij vooral door het heldere, bijbelse zondebesef te vertroebelen en verkeerde voorstellingen te geven van de genade van God. Daarbij bleef de

vraag over: Hoe kunnen we onze geest beschermen tegen dit soort listige aanvallen? Is het mogelijk om ons te verzetten tegen dit bedrog van de inwonende zonde en - als het antwoord "ja" is - hoe moeten we dan strijd leveren? Ook op deze vragen gaat Owen heel nadrukkelijk en uitvoerig in.

Meditatie en gebed

Owen begint met de stelling dat de inwonende zonde zich nadrukkelijk verzet tegen alle verplichtingen en vermaningen die oproepen tot gehoorzaamheid. Ook het tegenovergestelde is echter waar: Wanneer er sprake is van gehoorzaamheid aan de eisen van de Heere, betekent dat verzet tegen de zonde! Daarmee is duidelijk dat een leven naar de geboden van God het aangewezen middel is om de strijd tegen de zonde aan te binden. Sommige verplichtingen zijn echter bij uitstek geschikt als wapenen in dit gevecht op leven en dood. Owen denkt dan heel in het bijzonder aan de bijbelse opdracht tot meditatie en het persoonlijke gebed. De Heere heeft vooral die twee middelen ingesteld om de kracht van de inwonende zonde te breken.

Nu betreft Owen de meditatie en het persoonlijke gebed heel sterk op elkaar. Naar zijn mening zijn het twee zijden van dezelfde zaak. Dat wordt vooral duidelijk als hij het begrip "meditatie" nader omschrijft. Als wij mediteren over God en over Zijn genade en goedheid, zo zegt hij, laten we dat dan doen door als het ware "tot God te spreken in diepe vernedering en hartelijke verootmoediging voor Hem". Daarmee bedoelt hij dat echt mediteren gestalte krijgt in gebed en in aanbidding. Op deze wijze dienen we dus al mediterend de woorden van de Schrift te overwegen. We worden geroepen de Heere daarbij te vragen om Zijn hulp en Zijn leiding en we dienen ons steeds af te vragen wat de Heere in dat bepaalde gedeelte heel persoonlijk tot ons wil zeggen. Daarmee wordt duidelijk dat mediteren naar de gedachte van Owen drie aspecten heeft: We zetten ons om eerbiedig te luisteren naar de stem van God, om met de Heere over Zijn Woord te spreken en om te zoeken naar de boodschap van dat bepaalde gedeelte voor ons persoonlijke leven. Daarbij wordt overigens wél de kantekening gemaakt, dat de harten van Gods kinderen vaak zo weinig op deze wijze met de geestelijke dingen bezig zijn. Maar, zegt Owen, dat ontslaat hen niet van de roeping om - ondanks hun innerlijke

lusteloosheid en dorheid - toch telkens en telkens weer hun gedachten te richten op het Woord en de dingen van de Heere.

Wat voor zin heeft het?

De vraag kan bij dit alles bovenkomen: Waarom zijn dingen als meditatie en gebed eigenlijk zo dringend nodig? Wat voor vruchten leveren zij op? Owen noemt er vier.

Wanneer Gods kinderen op een geestelijke manier met deze dingen bezig zijn, zullen zij in de eerste plaats een steeds dieper inzicht krijgen in hun werkelijke noden. De Heilige Geest wil namelijk met name het mediteren en het gebed gebruiken om meer licht te geven in de slinkse wegen en de verborgen kracht van de zonde. Dat brengt met zich mee dat de gelovigen dan ook ontdekken wat zij missen en welke genadegaven van God zij het meest nodig hebben. Juist omdat de Geest als "Gods kandelaar" op deze wijze licht wil verspreiden over hun meest wezenlijke nood, worden zij geroepen te waken in de gebeden en in het mediteren (Vgl. 1 Petr. 4:7).

Vervolgens ontvangen Gods kinderen zo een diep en voortdurend besef van het verschrikkelijke van de zonde. In gebed en meditatie brengen zij namelijk hun zonden steeds voor het aangezicht van de Heere. Als dat op een echt geestelijke manier gebeurt heeft dat tot gevolg dat zij steeds meer verdriet over hun zonden krijgen en die gaan haten. Owen zegt in dit verband heel terecht: "Wie bij God pleit om de vergeving van Zijn zonden, pleit met Zijn eigen hart om de zonde te verafschuwen".

Meditatie en gebed zijn in de derde plaats de middelen die God heeft ingesteld om hulp en kracht te ontvangen in de strijd tegen de zonde. Langs deze wegen mogen we tot Hem gaan, "om geholpen te worden te bekwaamere tijd" (Hebr. 4:16).

Tenslotte is vooral het gelovig gebed en het gelovig mediteren een krachtig wapen tegen de aanvallen van de inwonende zonde. Want daarin beloven Gods kinderen met heel hun hart dat zij zich van het kwade zullen afkeren en Hem alleen zullen dienen. Nu komen alle zondige verlangens die in hun hart wonen tegen zulke geloften in het geweer. Op dat moment laten die verlangens echter wél hun maskers vallen. Zo wordt in deze strijd heel erg duidelijk wat de ware aard van de zonde is! Daardoor raken degenen die de Heere vrezen des te sterker overtuigd van haar

gevaarlijk karakter en verzetten zij zich des te heftiger. Er is aan dit alles ook nog een andere kant. Zoals gezegd zal de inwonende zonde alles in het werk stellen om de geloften om de Heere te dienen te dwarsbomen of ze ongedaan te maken. Ze doet dat doorgaans door het vuur en de toewijding die in de beloften aanwezig waren te doven. Op zo'n moment komen Gods kinderen tot de ontdekking dat de liefde gaat verkillen en hun plechtige geloften weinig meer lijken dan loze voornemens. Een dergelijke ontdekking wil de Heere gebruiken om hen wakker te schudden, opdat zij opnieuw tot Hem de toevlucht nemen en Hem om kracht smeken. Zo zijn geloften die biddend aan de Heere worden afgelegd ook een middel om de gelovigen waakzaam te houden en voortdurend op hun hoede te doen zijn voor het kwaad van de zonde.

Obstakels

Nu is de inwonende zonde er voortdurend op uit om de geest van Gods kinderen af te houden van meditatie en gebed. Zij doet dat op allerlei bedrieglijke manieren waarvan Owen er enkele noemt. In de eerste plaats maakt zij graag gebruik van de gevoelens van afkeer die ook in de harten van de gelovigen nog overgebleven zijn tegen het zoeken en het vrezen van de Heere. Deze zondige afkeer maakt dat het dienen van God voor hun soms een last is. Zij worden er dodelijk vermoeid van en geven het spoedig op. Hierop doelde de Heere Jezus ook toen Hij tot de discipelen zei: "De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak" (Matth. 26:41). Deze zwakheid en slapheid kan inderdaad een groot struikelblok zijn. De inwonende zonde maakt ook de gewone dagelijkse bezigheden tot zo'n obstakel. Zij fluistert ons in dat wij het veel te druk hebben en te kort zullen schieten in onze dagelijkse plichten als wij zoveel tijd besteden aan meditatie en gebed. Owen maakt in dat verband de uiterst praktische opmerking dat wij wel trouw moeten zijn in onze dagelijkse roeping, maar er tegelijk voor moeten waken dat onze bezigheden geen hindernis worden om de Heere te zoeken.

"Maar wanneer wij zoveel op ons nemen dat we geen tijd genoeg hebben om dat goed te verrichten zonder God te beroven van datgene wat we aan Hem én aan onze eigen ziel verplicht zijn, dát vraagt God niet van ons en Hij zal ons er ook niet bij zegenen. We zouden eerder moeten dulden dat onze roeping om

heilig te leven en onze eerbied voor God inbreuk zouden maken op de verplichtingen van ons dagelijks werk, dan het omgekeerde".

Een ander struikelblok waarvan de inwonende zonde graag gebruik maakt is uitstel. Zij verleidt ons ertoe dat we onszelf gerust stellen met de belofte dat we wel meer nauwgezet zullen gaan bidden en mediteren als we daar meer tijd of een betere gelegenheid voor hebben.

Owen dringt er ernstig op aan om op deze obstakels bedacht te zijn, want zij drijven ons weg van de verborgen omgang met God en een levenswandel in de vreze des Heeren. Daarbij moeten we er speciaal op letten waar we voor het eerst van deze struikelblokken last krijgen.

Want het listige bedrog van de inwonende zonde moet in de kiem gesmoord worden. En die kiemen liggen doorgaans daar waar het verstand verleid wordt te verslappen in meditatie en gebed.

De vijf punten

Met grote ernst benadrukt Owen hoe noodzakelijk het is voor Gods kinderen om dichtbij de Heere te leven. Zij worden geroepen om gehoorzaam te zijn aan Zijn heilzame geboden en Zijn eer alleen te bedoelen. Uiteraard laat Owen zien dat dit alleen mogelijk is door Gods genade.

Maar de nadruk ligt in dit gedeelte toch vooral op de roeping, de verplichting! De Heere is het immers waard dat zij die Hem vrezen naar Zijn wil en tot Zijn eer leven?

Zo worden zij bovendien bewaard voor de listige aanvallen van de inwonende zonde die erop uit is hun geest te bedwelmen en hen van de Heere af te drijven. Om in die geweldige strijd staande te blijven doen Gods kinderen er goed aan de volgende punten steeds voor ogen te houden.

Laten zij allereerst denken aan de soevereiniteit van God, die als de grote Wetgever de zonde verbiedt. De zonde is dáárom immers zo erg omdat zij overtreding is van de heilige wetten van Hem die ons geschapen heeft en ons dagelijks met Zijn zorg omringt, maar die ook macht heeft om het kwade te straffen.

Vervolgens dienen de gelovigen ook steeds stil te staan bij het bedrieglijke van de zonde en de strenge wijze waarop God haar bestraft. Juist de overdenking daarvan kan een middel zijn om hen te bewaren voor de oppervlakkige gedachten over de zonde en

de innerlijke ongevoeligheid die daarmee gepaard gaat. In de derde plaats roept Owen hen op om dikwijls in gedachten te toeven bij de liefde en de genade die God hen heeft bewezen. De overdenking van Zijn gunst verbreekt namelijk hun harten en maakt dat zij een afkeer van de zonde krijgen. Als vierde punt wordt gewezen op het bloed van Christus. Wanneer Gods kinderen daarover mediteren zal de vraag op hen afkomen: "Hij stierf om ons van onze zonden te bevrijden en zullen wij ons dan overgeven om in de zonde te leven of in het kwaad te zwelgen?"

Tenslotte dienen zij voortdurend de inwoning van de Heilige Gees voor ogen te houden. God heeft hun immers die Geest geschonken opdat zij in Zijn kracht tegen het inwonend bederf zouden strijden. Maar door te zondigen bedroeven Gods kinderen deze Geest; Zij bezoedelen de plaats waar Hij zijn intrek heeft genomen en zij beroven zichzelf van Zijn vertroosting....

Traagheid en waakzaamheid

Het zal ons niet verbazen dat Owen dit gedeelte afsluit met een bewogen vermaning om te waken voor de bedrieglijke listen van de inwonende zonde. Deze is erop uit om het verstand te verleiden tot geestelijke slapheid en luiheid. Waar dat de overhand krijgt worden de gelovigen onwillig om de Heere te zoeken en in de weg van Zijn geboden te gaan.

Vaak stellen ze zich dan gerust met vlakkere gedachten over de zonde en goedkopere opvattingen over de genade. Hun overtuigingen verliezen diepte en zij "verachten in de genade"! Juist hier klinkt daarom de oproep: "Ik zeg u allen: Waakt!" (Vgl. Markus 13:37). Naar mijn gedachte heeft Owen ons in het bovenstaande heel wat aangereikt waaruit duidelijk wordt wat dit "waken" is en waarvoor we vooral op onze hoede dienen te zijn.

(wordt vervolgd)
Middelharnis, A. Baars.

Om het zuivere Woord

Dat is het thema van de landelijke donateurswerving van de Gereformeerde Bijbelstichting (GBS) die vorige week is begonnen. Verspreid over een periode van vier maanden bezorgen correspondenten en leden van plaatselijke comité's voorlichtings-enveloppen over het werk van de GBS.

Dergelijke wervingsacties houdt de GBS om de drie jaar. De werving van 1988 bracht 2.800 nieuwe donateurs op. De GBS heeft momenteel 32.000 donateurs.

Speciaal voor de werving werd de folder "Om het zuivere Woord" samengesteld. Daarin staat hoe door Gods bijzondere voorzienigheid het door Hem geschonken Woord geheel en ongeschonden altoos bewaard mocht worden. Dit "zuivere Woord" werd door de Statenvertalers zo letterlijk mogelijk in het Nederlands vertaald. Hierdoor kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand. Deze vertaling geldt als de meest getrouwe overzetting van Gods Woord in onze Nederlandse taal.

De doelstelling van de GBS is in de eerste plaats de uitgave van betaalbare Bijbels in de Statenvertaling. Soms worden Bijbels beneden de kostprijs of zonder betaling beschikbaar gesteld. Bijvoorbeeld voor evangeliesatiewerkzaamheden.

Bijbels en psalmboeken zijn in vele formaten en uitvoeringen leverbaar.

In voorbereiding is een uitgave van de Statenvertaling, waarbij ook de kanttekeningen zijn opgenomen.

Het doel van de GBS moeten we toejuichen.

We hopen van harte dat deze wervingsactie slaagt. Er is een afzonderlijk wervingsnummer van het blad Standvastig verschenen. Onze Ds. Van der Ent schrijft regelmatig in dit blad onder de rubriek Jeugd en Bijbel.

B.

Voor de jeugd

Nehemia 127

"Alzo reinigde ik hen van alle vreemden; en ik bestelde wachten der priesters en der Levieten, elk op zijn werk"

Neh. 13:30

Beste jongelui!

Door het verdrijven van de zoon van Jojada, de kleinzoon van Eljasib, die tevens de schoonzoon van Sanballat, de Horoniet is geweest, heeft Nehemia dus tucht uitgeoefend.

Doch het betrof blijkbaar niet alleen die genoemde persoon. Want er staat in vers 30: "Alzo reinigde ik hen van alle vreemden". Het woordje hen wijst op een meervoud. Het is dus niet alleen de

zoon van Jojada geweest, die zich aan die genoemde zonde schuldig heeft gemaakt, doch er waren er meerderen die met "vreemden" aan de haal waren gegaan. Het één is niet zelden het gevolg van het andere. Goed voorbeeld, doet goed volgen, zegt het spreekwoord. Doch het omgekeerde is evenzeer waar: Slecht voorbeeld doet slecht volgen. Dat kwam voor in de priesterstand in de dagen van Nehemia, dat was het kerkelijke leven van toen. Als we het zo schrijven dan begrijpen jullie in een keer wel, waar we heen willen. Als de voorgangers van een gemeente het niet meer zo nauw nemen met allerhande ethische begrippen, dan komt daardoor de deur steeds verder open te staan, die toegang verleent naar de weg, waarop allerhande onge-rechtigheden straffeloos kunnen worden bedreven. Althans, zo lijkt het. Want al is het dat mensen in bepaalde zaken geen kwaad meer zien, dan wil dat nog niet zeggen, dat het daarom geen kwaad meer is.

Als b.v. een dominee er geen kwaad meer in ziet dat men ongehuwd samen gaat wonen, dan is men geneigd om dat dan ook te gaan doen. De vraag is dan niet: Keurt de Heere het goed? maar: Hoe denken de mensen er over? En als die het niet meer afkeuren, dan ziet men er op de duur geen kwaad meer in.

Let goed op hoe we het schrijven: Als mensen het niet meer afkeuren. Dat is nog iets anders dan goedkeuren. Want het goedkeuren is nog weer een stap verder. Men begint niet dadelijk met iets goed te keuren, doch men doet het negatief. Men keurt het niet meer af. En dan een stap verder: Men keurt het goed. Vervolgens wordt het regel. En de regel wordt zelfs verheven tot, ik zou haast zeggen: een gebod. Je mag dan nog wel trouwen, doch nodig is het beslist niet. Het leven gaat zo ook wel. Als men het niet met elkander eens is, of als men elkander zat is, dan behoeft men ook niet meer te scheiden. Men gaat dan gewoon uit elkaar. Je kunt dat beter in vrede doen, zo oreert men, als dat men getrouwd zijnde, elke dag in oorlog moet leven.

Slecht voorbeeld doet slecht volgen. In verband met het huwelijk staat het krijgen van kinderen. Vroeger werd dat, volgens een christelijke beschouwing, als een zegen gezien, wanneer er kinderen geboren werden. Doch dat rust vandaag, volgens velen, op ouderwetse begrippen. Want kinderen zijn lastposten. Het is niet meer een kwestie

van krijgen, doch een zaak van "nemen". Als we kinderen willen, dan "nemen" we ze. Ook het aantal wordt op deze wijze bepaald. Eén is voldoende. Dan heb je tenminste wat. Twee kan ook nog. Dan hebben die kinderen aan elkaar nog wat. Doch als een derde zich aan begint te dienen dan wordt men al met bedenkelijke gezichten bekeken. En als men er nog meer wil, dan ben je ongeveer rijp geworden voor een plaats waar mensen zich ophouden, die niet meer bij hun volle verstand zijn.

Dat het leven op de duur geheel vast loopt; daar prakkiseert geen mens meer over. Want straks zijn er geen jongeren meer om de ouderen te verzorgen. En die er nog zijn worden op een zodanige wijze belast, dat de lasten niet meer te dragen zijn. De kinderen die op die berekenbare wijze toch nog in de wereld komen, zijn te beklagen. Want een vader, die voor hen zorgt, is vaak ver te zoeken. En de moeder, die haar moederlijk instinct toch niet verloochenen kan, ziet het niet meer zitten, met als gevolg dat de maatschappij er dan maar weer voor zorgen moet. Van een christelijke opvoeding is dan natuurlijk helemaal geen sprake. Men is dan letterlijk en figuurlijk helemaal aan de heidenen overgeleverd. Misschien vraagt deze of gene: Wat heeft dit nu eigenlijk allemaal met die tekst te maken? Ik dacht van alles. Want het gaat in de tekst over dingen die in verband staan met het doen hebben van vreemde vrouwen. Dat zijn dus huwelijks aangelegenheden. En dat staat weer in verband met het 7e gebod. Dat is maar een klein gebod: Gij zult niet echtbreken! Doch het heeft een zeer wijde strekking. Het bestrijkt zo ongeveer het gehele leven.

Slecht voorbeeld doet slecht volgen!

Als zonde geen zonde meer is, dan wordt alles geoorloofd verklaard. Als b.v. de ouders niet meer naar Gods huis gaan, geen goede voorbeelden zijn voor de kinderen, dan moet men niet verwachten dat de kinderen wel naar de kerk zullen gaan. Zij gaan dezelfde kant van de ouders op.

Ook dit proces voltrekt zich meestal in de lijn van de geleidelijkheid. Men blijft niet ineens helemaal abrupt thuis. Dat kan natuurlijk wel voorkomen. Doch het begint meestal met kritiek te oefenen op de preek. Die is te lang, te zwaar, te moeilijk enz. De vraag begint te rijzen: Wat doe ik eigenlijk nog in de kerk? Waarom moet ik twee maal gaan? Eén keer is ook genoeg. Het is,

als het er op aan komt, altijd hetzelfde wat je te horen krijgt. En men gaat in het vervolg meer één keer. En dan komt alras de volgende stap. Het is eigenlijk zonde van de tijd, die je in de kerk moet doorbrengen. Je kunt veel beter naar buiten gaan. Zeker als het mooi weer is. En als het geweten soms nog een zwak waarschuwend geluid doet horen, dan probeert men zich te troosten met de gedachte, dat men toch in de natuur God ook wel kan dienen. Het einde van het verhaal kan een ieder wel raden.

Slecht voorbeeld doet slecht volgen!

Ik denk ook aan het taalgebruik. Vloeken is de ergste zonde die er is. Want er is geen zonde die God meer vertoornt, dan de lastering van Zijn Naam. Doch het is zelfs van overheidswege al geoorloofd verklaard. Werd het vroeger nog geacht, afgedacht van wat God in Zijn woord zegt, als een gebrek aan burgerlijk fatsoen, dan is men dat station ook al lang gepasseerd. Het is vrijheid van meningsuiting. Dus het mag een ander niet meer verboden worden. Je komt daarom de meest verschrikkelijke woorden in allerhande lektuur tegen en zelfs voor de radio en de T.V. ontziet men zich niet, om Gods naam op de meest lasterlijke manier te misbruiken. Kleine kinderen horen het en nemen de woorden van de ouderen over, en vloeken op een manier dat een gewoon fatsoenlijk mens er koud van wordt.

Slecht voorbeeld doet slecht volgen!

Ik denk ook aan de kleding. Ik heb de uitdrukking wel eens gebezigd: tegenwoordig wordt de jeugd groot bij bloot. Op de meest onbeschaamde manier gedraagt men zich in het openbaar. En wie nog protesteert, wordt op z'n minst "preuts" geacht. En hoe is het met jonge mensen? Wat iedereen doet, wil men ook graag doen. Men valt nu eenmaal niet graag uit de toon. Dat men op deze wijze heel gemakkelijk in de zonde valt, daar denkt schier niemand over.

Misschien dat het schrijven over deze dingen toch nog deze of gene aan het denken zet. Ik hoop het althans. Opdat, als men zich op de verkeerde weg bevindt, men daarop niet voort zal gaan, doch ijlings daar van af zal gaan. Met een ouderwets woord (zo zegt men dat tegenwoordig), men moet zich *bekeren*. Dat is heel eenvoudig omkeren en niet langer de slechte voorbeelden volgen, dat zijn die dingen die in strijd zijn met Gods woord. Doch men moet het goede volgen. Dat is het

doen van die dingen, die geboden zijn in Gods Woord.

Als voorgangers goede voorgangers zijn, dan kan dat goede gevolgen tot gevolg hebben. Dit geldt natuurlijk ook van ouders.

Wanneer die met een Godzalige levenswandel hun kinderen voorgaan, dan wil de Heere daar Zijn zegen aan verbinden.

Dan kan het ook wel eens nodig zijn dat er gestraft wordt. Wie zijn zoon liefheeft, die kastijdt hem. Wie de bestraffing haat, graaft zijn eigen graf. Wie de bestraffing liefheeft, kan er nuttigheid uit verkrijgen en er later

alleen maar dankbaar voor zijn.

"Alzo reinigde ik hen van alle vreemden". Dat deed Nehemia in de kracht van God, overeenkomstig het Woord van God. Laat hij ten deze jong en oud tot een voorbeeld zijn.

Een goed voorbeeld om na te volgen. En dan niet alleen Nehemia, doch nog veel meer Hem, Die méér is dan Nehemia, dat is de Heere Jezus, Die gezegd heeft: "Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis op en volge MIJ!" Wie dat doet, zal aan het einde vrede hebben. Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbesprekingen

De kinderdoop....een Spreken van God, door ds. H.J. Hegger.

Uitgeverij: J.J. Groen en Zoon, Leiden.

In een *Woord vooraf* zegt de schrijver o.a.:

"In dit boekje zult u telkens de vreugde horen doorklinken over de rijkdom van de Doop: De Doop is een Spreken van God! God Zelf daalt bij iedere Doop neer en verzekert het aan de aanwezigen: "Ik ben de God van Abraham, Izaäk en Jakob. Ik heb Mij een volk uitgekozen, waaraan Ik trouw zal blijven. Ik heb Mijn Verbond gesloten met de gelovige en zijn nageslacht. Ik heb dat Verbond gesloten met Adam, daarna met Abraham en zijn lijfelijke nageslacht Israël, vervolgens met de gelovigen uit de heidenen en hun nageslacht (Hand. 15:14). Ik ga met u door de heilsgeschiedenis heen tot aan de voleinding der tijden. Vaderlijk vermaan Ik u: Wandel in Mijn wegen, vaderlijk vertroost Ik u: Wanneer u bent afgedwaald en tot Mij terugkeert, is er altijd weer de vergeving in het bloed van Mijn Zoon, waarvan het water van de Doop het teken is".

Deze omschrijving wijkt heel wat af van die welke we vinden in de Heidelbergse Catechismus als antwoord op vraag 66: wat zijn sacramenten? We vinden daarin ook niet terug wat we lezen in het formulier om de Heilige Doop te bedienen.: De hoofdsom van de leer des Heiligen Doops is in deze drie stukken begrepen. Daarin wordt ook uitgesproken, dat in alle verbonden twee delen begrepen zijn. Er is een nieuwe geboorte, een nieuw leven nodig. Dat komt bij de omschrijving van ds.

Hegger helemaal niet tot zijn recht. Het was veel beter geweest, wanneer de schrijver zich aangesloten had bij de omschrijvingen, die we vinden in Gods Woord en de belijdenis. Het lijkt me vooral in onze tijd van groot belang dat dit stuk van de noodzaak van de wedergeboorte onderstreept wordt en niet in een vergeetboek raakt.

De schrijver verdedigt de kinderdoop, maar in zijn boekje komt hij telkens in gesprek met tegenstanders. Daardoor heeft het boekje een polemisch karakter. Aan de andere kant is ds. Hegger bang om die tegenstanders zeer te doen. Hij noemt hen broeders en zusters. Het was o.i. genoeg geweest wanneer de schrijver de leer van de Doop naar Gods Woord in het kort uiteengezet en daaraan de dwalingen getoetst had.

We hebben natuurlijk waardering voor de ijver van ds. Hegger en willen ook zeggen dat we in het boekje dingen vinden waarmee we van harte instemmen. Het boekje telt 111 bladzijden en kost f 19,50.

B.

De weldaad van Christus door Benedetto van Mantua.

Uitgeverij Den Hertog b.v., Houten.

Dit boekje is uit het Italiaans vertaald door dr. J. Trapman. Het is van een historische inleiding voorzien door drs. B.J. Spruijt. Uit de inleiding blijkt dat het boekje in 1543 verscheen. Lang werd de verhandeling toegeschreven aan Aonio Paleario. Door nader onderzoek is gebleken dat de Benedictijn Benedetto van Mantua het tractaat schreef. Het vond veel bijval. De Inquisitie heeft de verspreiding heftig tegengestaan en slaagde erin vrijwel

alle exemplaren te vernietigen. Daardoor is het werkje lange tijd onbekend gebleven. Eerst rond het midden van de vorige eeuw werd het weer ontdekt, herdrukt en in vertalingen verspreid, ook in het Nederlands. D.J. Bastmeijer verzorgde een uitgave in 1971. Nu is er een nieuwe vertaling uit het Italiaans verschenen.

Het boekje handelt over

1. de erfzonde en de ellende van de mens,
2. de wet als kenbron van de ellende,
3. de vergeving der zonden en de rechtvaardiging en geheel ons heil hangen af van Christus,
4. de werkingen van het levende geloof en de vereniging van de ziel met Christus,
5. hoe de christen Christus aandoet,
6. enige middelen tegen het ongeloof.

We vinden in dit boekje de leer van de Heilige Schrift vertolkt. Geen wonder dat er tegenstand kwam van de kant van Rome en dat het instemming vond en vindt bij allen die door de Heere onderwezen worden tot zaligheid.

Het boekje telt 85 bladzijden. Het zal zeker zijn weg wel vinden.

Het kost f 14,75.

B.

Incest, door drs. J. Kok, drs. A. Koster en dr. J. van der Wal

Uitgeverij: J.J. Groen en Zoon - Leiden

Dit boek is verschenen in de serie *Praktisch en Pastoraal* onder redactie van G. van den Berg, directeur NPV, Ds. A. Elshout, drs. A.A. Treur en dr. J. van der Wal. Het is een informatieve en praktische handreiking in bijbels licht.

De auteurs schrijven in hun *Ten geleide* dat er de laatste jaren al heel wat over dit onderwerp geschreven is. In deze publicatie gaat het met name over incest binnen de gereformeerde gezindte, tevens hun voornaamste doelgroep. Het onderwerp is bespreekbaar. Dat bleek, b.v. bij een studie- en bezinningsdag in november 1990.

"Het besef dat het voorkomt houdt echter niet in dat men altijd voldoende oog heeft voor de langdurige en zeer ernstige gevolgen. Het blijkt soms dat die (sterk) worden onderschat. Met dit boek hopen we daar iets aan te doen". Aldus de schrijvers. Laat dit genoeg zijn.

In een begeleidende brief schrijft de uitgever, dat de auteurs vanzelfsprekend bereid zijn het een en ander in een interview nader toe te lichten.

Het boek telt 124 bladzijden en kost f 18,50.

B.

Over de ware zielzorg, door Martin Bucer
Uitgeverij: De Groot Goudriaan - Kampen

Dit boek is uit het Duits vertaald en ingeleid door drs. H.J. Selderhuis. Deze gebruikte bij het weergeven van de teksten uit Gods Woord de vertaling van het Nederlands Bijbel Genootschap van 1951. Het boek is uitgegeven in samenwerking met de Stichting ter bevordering van de kennis van de Reformatie.

Drs. Selderhuis zegt in een *Woord vooraf*, dat er al behoorlijk veel lectuur over dit geschrift verschenen is, dat het echter opmerkelijk is dat van dit belangrijke en invloedrijke geschrift nooit een Nederlandse vertaling verscheen.

De volledige titel is: *Over de ware zielzorg en de juiste herderlijke dienst, zoals deze in Christus' Kerk geregeld en uitgeoefend moet worden.*

De vertaler heeft het boek voorzien van een historische inleiding. Hij besluit met het volgende: "Zo streeft Bucer er naar om door dit werk overheden, ambtsdragers en gemeenteleden voor te lichten over wat Christus van hen vraagt, opdat zij de Koning der kerk dienen in het oprichten en uitbouwen van Zijn Koninkrijk".

Bucer schreef zelf een *Voorwoord*, waarin hij zich noemt een dienaar van het Heilig Evangelie in de kerk van Straatsburg. Hij zegt daarin o.a. het volgende: "In dit boekje hebben wij ons door Gods genade gehouden aan het eeuwige Woord van de Heere, niet alleen naar de letter, die ook van God afkomstig is, maar ook naar de ware Geest en kracht van de Heere. Alleen op grond hiervan en niet op grond van menselijke vondsten, hebben wij de aard, het kenmerk, het recht, de orde en de regering van Christus' kerk beschreven.

Zo moet het voor alle vrome christelijke harten duidelijk zijn, dat wij hier niets anders mee bedoelen dan de groei van het Koninkrijk van onze Heere Jezus, en van de daaruit voortkomende wezenlijke en goede vruchten".

Het zal velen goed doen dat dit werkje nu in onze taal is te lezen.

Het telt 144 bladzijden en kost f 32,50.

B.

brood en vis

NOODKREET UIT CHINA
Door hongersnood noodsituatie onder
de Lisu-volksstam
in ZUIDWEST-CHINA

Onder hen zijn veel Lisu-christenen. 79000 mensen lijden honger. 6000 kinderen en baby's zijn aan de rand van de hongerdood.
Er is een dringend verzoek van onze contactpersoon de Chinese christenarts dokter Zhang om direct melkpoeder en babyvoeding te sturen.

HELPT U ALSTUBLIEFT MET UW GIFTEN VOOR VOEDING
De hongersnood is onder de Lisu-mensen waar wij door uw steun, al 15.000 Lisu-Bijbels konden laten verspreiden.
Zij vroegen alleen om geestelijk voedsel uit Gods Woord, maar..... een stervend lichaam kan straks niet meer lezen.
Nu is ook voedsel dringend en onmiddellijk nodig.
We zien uit naar uw hulp. Met vermelding:
Voedsel - Lisu - hongersnood
Postgiro 31 555 32
Stichting "BONISA-zending"

Schoolstraat 17 2161 HB Lisse of op rek. nr. 3365 54 613 van Rabobank te Lisse t.n.v. St. Bonisa-zending, giro nr. van Rabobank 163525.
Lezingen en informatie met of zonder dia's voor verenigingen en scholen kunt u aanvragen bij de heer T. Schutink, tel. 05270-15063, Donaustraat 5, 8303 WL Emmeloord en bij secr. in Lisse. 02521-13291

Vakantie op Texel
Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op "De Verrassing".
Bel ons nu en reserveer een bungalow of stacaravan, voor uw vakantie in eigen sfeer.
Inlichtingen: 02220-18391

vakantiecentrum
De Verrassing
Oosterend, Texel

HET BLIJVENDE WOORD

Dat is de titel van het door de GBS uitgegeven boek met informatie over predikanten uit de 16e en 17e eeuw en de kerkgebouwen waarin ze hebben gesproken.
Ook voor de jeugd een bijzonder lees- waardig boek; zij wordt erdoor herinnerd aan het erfgoed van de Reformatie.
Het boek is voorzien van fraaie kleurenfoto's van de 60 kerken en portretten van vele predikanten; groot formaat (22 x 29 cm), gebonden, 255 blz. **f 42,50**
Prijs
Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18, 3300 WB DORDRECHT

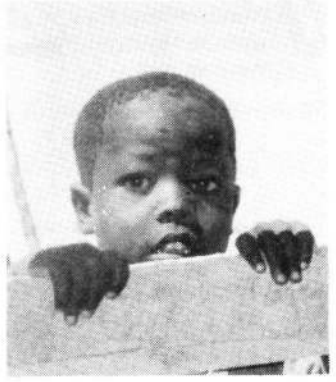
GENEESKRACHTIGE KRUIDEN
Op een kleine verbetering na, is in de samenstelling van onze kruiden in de afgelopen 25 jaar geen verandering gekomen. Uit de talloze reacties is gebleken dat er niets veranderen moet. In het begin verbaasde ons de frappante uitwerking, maar in de loop der jaren zijn we er eigenlijk een beetje aan gewend geraakt.
Meer dan 40 verschillende kruidencombinaties worden dagelijks verzonden, o.a. tegen sterke vloeiing, galstenen, evenwichtsstoornis, maagaandoening, maagzweer, gewrichtsreumatiek, te lage bloeddruk, hoofdpijn, maden enz. enz.
Alle soorten zijn verpakt in kuren voor 6 weken.
Prijs: f 25,- verzendkosten inbegrepen.
DROGISTERIJ SIKKING
Hannie Schaftstraat 31, 2033 PB Haarlem
Tel. 023-350028, Postbank 190609

FINANCIËLE ADOPTIE

Miljoenen kinderen worden bedreigd door ondervoeding en ziekten. Hun toekomst is uitzichtloos omdat zij niet naar school kunnen. Ook kennen zij de rijke boodschap van het Evangelie niet.

Als u hen steunt, ontvangen zij voedsel, kleding, onderwijs en komen zij bovendien in aanraking met het Evangelie.

**Geef voor hun toekomst!
Help mee en meld u aan als sponsor!**

IS ER PLAATS AAN UW TAFEL VOOR DIT KIND?

STICHTING REFORMATISCHE HULPAKTIE WOORD EN DAAD

WOORD & DAAD

Postbus 560
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566

UW HUISVRIEND ZULLEN WIJ MISSCHIEN NOOIT WORDEN....

**!.....MAAR EEN
GOEDE KENNIS
KAN ÓÓK VEEL TE
VERTELLEN HEBBEN!**

Maak eens kennis met het Reformatorisch Dagblad. Een christelijke krant die u breed informeert over gebeurtenissen in kerk en maatschappij.

Geïnteresseerd? Vul dan de bon in en kruis aan dat u het RD VEERTIEN DAGEN GRATIS wilt ontvangen.

Omdat het Reformatorisch Dagblad 20 jaar bestaat, hebben wij voor niet-abonnees een

feestelijke aanbieding. Wanneer u besluit om t/m 31 december 1992 een abonnement te nemen, kunt u meedoen met onze jubileumprijsvraag. **Ieder** die zich als abonnee opgeeft en de goede oplossing van de prijsvraag instuurt, ontvangt een elektrisch gourmetstel... (Dit aanbod geldt alleen voor lezers die de laatste zes maanden geen abonnee zijn geweest).

Wat gebeurde er in 1971, het jaar waarin het RD op de markt verscheen?

1^e vraag

President Chroetsjov overleed. Hij was president van:

Omcirkel het goede antwoord.

- A. Amerika
- B. Sovjet-Unie
- C. China

2^e vraag

Mr. J. Luns werd benoemd tot secretaris-generaal van:

- A. NAVO
- B. EEG
- C. Comecon

3^e vraag

Winni Mandela werd veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf vanwege verboden activiteiten voor:

- A. PLO
- B. Frelimo
- C. ANC

Ja, stuurt u mij het RD

Naam: dhr./mevr.:

Adres: nr:

Postcode: Plaats:

Tel.: Handtekening:

- ☐ ik wil de krant 14 dagen gratis ontvangen
- ☐ ik neem een abonnement tot en met 31 december 1992 en doe mee met de prijsvraag. (De prijs van een jaarabonnement is f 304,60 incl. 2 weken gratis.)

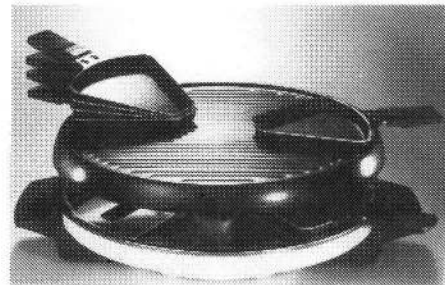
Bon in open envelop zonder postzegel zenden aan:

Reformatorisch Dagblad afd. abonneeservice,
Antwoordnummer 92 7300 VB Apeldoorn *BP*

DIT MOET U DOEN

1. Als u het RD eerst 14 dagen gratis wilt ontvangen, vult u dat in op de bon. U krijgt van ons dan een formulier voor de jubileumprijsvraag toegestuurd, dat u kunt gebruiken als u besluit om een abonnement te nemen.

2. Als u nú besluit om een abonnement te nemen, vult u dat in op de bon. U kunt dan meteen meedoen met de prijsvraag en uw antwoorden op de bon voor de jubileumprijsvraag invullen. U stuurt beide bonnen in. U krijgt het gourmetstel dan z.s.m. thuisgestuurd.

**Tefal elektrisch
grill-gourmetstel**